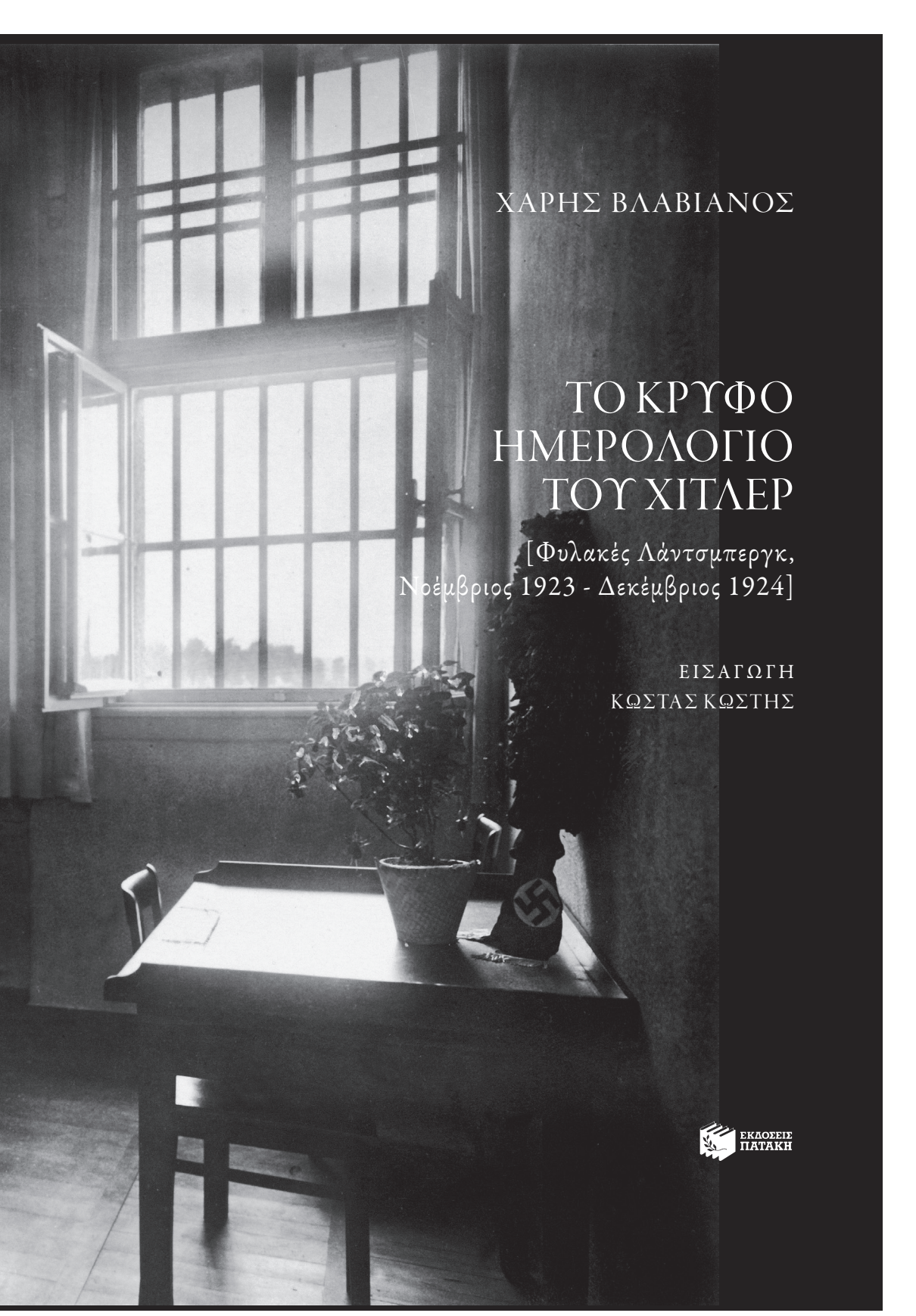

ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ

ΧΑΡΗΣ ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ

ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ

[Φυλακές Λάντσμπεργκ,
Νοέμβριος 1923 - Δεκέμβριος 1924]

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΣΤΗΣ

Θέση υπογραφής δικαιούχου/-ων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία
Πεζογραφία – 384

Χάρης Βλαβιανός, Το κρυφό ημερολόγιο του Χίτλερ.

Φυλακές Λάντσμπεργκ, Νοέμβριος 1923 - Δεκέμβριος 1924

Διόρθωση: Σοφία Μπούμπουρα

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Φιλμ, μοντάζ: Κέντρο Γρήγορης Εκτύπωσης

Copyright© Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ (Εκδόσεις Πατάκη)

και Χάρης Βλαβιανός 2016

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Απρίλιος 2016

KET A432 ΚΕΠ 285/16

ISBN 978-960-16-2051-0

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ.
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΙΝΘΟΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στην Κατερίνα

Ο Χίτλερ στο κελί του με τους Χέρμαν Κρήμπελ και Εμίλ Μωρίς.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

ΑΝΕΚΑΘΕΝ με προβληματίζε το «φαινόμενο Χίτλερ». Πώς ένας ασήμαντος, ταπεινής καταγωγής και ελλιπούς μορφώσεως εμμονικός άνθρωπος κατόρθωσε να σαγηνεύσει τους Γερμανούς, να τους συνεπάρει, να διεμβολίσει με την ευτελή ρητορεία του την πολιτική συνθήκη του καιρού του, να οδηγήσει μια χώρα στον πιο καταστροφικό για ολόκληρο τον κόσμο και για την ίδια μονοπάτι και να αποτελέσει την προσωποποίηση του απόλυτου κακού; Πόσο είχαν διαβρώσει την εθνική αυτογνωσία των Γερμανών οι θεωρίες περί «προδοσίας» των πολιτικών που υπέγραψαν την ταπεινωτική παράδοση της Γερμανίας μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο; Πόσο ισχυρό ήταν το αίσθημα του εθνικού εξευτελισμού και της γενικής αποθάρρυνσης ώστε η γερμανική κοινωνία να υποδεχτεί τον Χίτλερ ως Μεσσία, ικανό να αποκαταστήσει την τρωθείσα περηφάνια της;

Ήδη από τότε που σπούδαζα Ιστορία και Πολιτική Θεωρία στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, προσπαθώντας να διεισδύσω στον ζόφο του «αιώνα των άκρων», επιχείρησα να βρω τις απαντήσεις. Ήταν εξάλλου η εποχή που είχε ξεσπάσει το διαβόητο σκάνδαλο με τα υποτιθέμενα «Ημερολόγια του Χίτλερ», εξήντα (!) χειρόγραφα τετράδια τα οποία είχε εμφανίσει ως αυθεντικά ένας θρασύτατος απατεώνας, ο Κόνραντ Κουγιάου. Θυμάμαι ότι τα είχε

αγοράσει έναντι αστρονομικού ποσού το γερμανικό περιοδικό *Stern* και ότι κάποιοι σοβαροί ιστορικοί είχαν πιστοποιήσει τη γνησιότητά τους — αλλά περαιτέρω έρευνα απέδειξε ότι ήταν πλαστά, με αποτέλεσμα ο Κουγιάου να καταλήξει στη φυλακή. Ωστόσο, εκείνο τον καιρό ελάχιστοι ήταν οι αμετανόητοι νοσταλγοί του χιτλερικού καθεστώτος και σίγουρα δεν ανήκαν στους νέους, οι οποίοι τότε προσχωρούσαν κατά κύματα στον μαρξισμό και στις ποικίλες εκφάνσεις του. Οι μνήμες της ναζιστικής φρίκης και του πολέμου ήταν ακόμη ζωντανές και το βαθύ τραύμα που είχε προκαλέσει στη γερμανική κοινωνία ο Χίτλερ και ο ναζισμός ήταν νωπό. Θα περνούσαν χρόνια, θα έπεφτε το Τείχος του Βερολίνου και θα κατέρρεε «ο υπαρκτός σοσιαλισμός», θα αποχωρούσε από τη ζωή η γενιά που είχε γνωρίσει από πρώτο χέρι το αποτρόπαιο πρόσωπο του Τρίτου Ράιχ, για να προβάλουν τα πρώτα σημάδια αναβίωσης της ναζιστικής ιδεολογίας. Από φαντασίωση ελάχιστων περιθωριακών, ο ναζισμός άρχισε να γοητεύει περισσότερους, να διεκδικεί ευρύτερο ακροατήριο και, δυστυχώς, να το βρίσκει σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, όπως και στην Ελλάδα. Και τότε, μια παλιά ιδέα μου πήρε σιγά σιγά σχήμα. Ως ιστορικός, είχα ασφαλώς επίγνωση ότι αυτή η απόλυτη μορφή πολιτικής κυριαρχίας, την οποία είχε πετύχει ο Χίτλερ, μπορούσε να εξηγηθεί περισσότερο με τη μελέτη της κοινωνίας επί της οποίας ασκήθηκε και έφτασε στο σημείο σχεδόν να τον θεοποιήσει, και λιγότερο με την ανάλυση της προσωπικότητάς του. Η δαιμονική και χαρισματική, ωστόσο, αυτή προσωπικότητα —και ασφαλώς η λέξη «χαρισματική» δεν έχει πάντα θετικό πρόσημο— που χαρακτηριζόταν από

απόλυτη κρυψίνια και καχυποψία, παγερά αισθήματα και πλήθος εμμονές, με δελέασε να την ανασκάψω. Όπως σωστά είπε και ένας εκ των εγκυροτέρων βιογράφων του Χίτλερ, ο Ίαν Κέρσου, «Ο Χίτλερ είναι ένα από τα ελάχιστα άτομα για τα οποία μπορεί κανείς να πει με απόλυτη βεβαιότητα: χωρίς αυτόν, η πορεία της Ιστορίας θα ήταν διαφορετική». Δεν έχουμε παρά να σκεφτούμε τον όλεθρο που προκάλεσε ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος —το Ολοκαύτωμα είναι μόνο ένα από τα τραγικότερα γεγονότα του— και τις συνέπειες του Πολέμου (διαίρεση της Ευρώπης, διχοτόμηση της Γερμανίας, Ψυχρός πόλεμος) για να επιβεβαιώσουμε την ορθότητα αυτής της διαπίστωσης.

Το ανά χείρας φανταστικό ημερολόγιο του Χίτλερ αρχίζει με τη φυλάκισή του, αμέσως μετά το αποτυχημένο «Πραξικόπημα της Μπιραρίας», το οποίο αποπειράθηκε να κάνει τον Νοέμβριο του 1923, και σταματάει τον Δεκέμβριο του επόμενου έτους, οπότε αφέθηκε ελεύθερος λόγω της αμνηστίας που του δόθηκε. Προϊόν εξαντλητικής έρευνας και πολύχρονης μελέτης, είναι στην ουσία ένα ψυχογράφημα του δικτάτορα. Ασφαλώς αποτελεί μυθοπλασία, η οποία ωστόσο βασίζεται στα ιστορικά γεγονότα, στα κείμενα (και του ίδιου του Χίτλερ —ας σημειωθεί ότι ο πρώτος τόμος του διαβόητου βιβλίου *Ο Αγών μου* γράφτηκε στη φυλακή), στις αναλύσεις και στις ερμηνείες μιας πλειάδας ιστορικών και μελετητών. Ας προσθέσω εδώ ότι, στο διάστημα του εγκλεισμού του στη φυλακή του Λάντσμπεργκ, ο Χίτλερ όντως κρατούσε ημερολόγιο, όπως μαρτυρούν πολλές πηγές, το οποίο μετά την αποφυλάκισή του και την κυκλοφορία του *Αγώ-*

να, άγνωστο πώς, χάθηκε. Επομένως, μία από τις αφορμές για να επιχειρήσω την ανασύνθεσή του στάθηκε ένα αληθινό γεγονός. Προτίμησα στον τίτλο τη λέξη «κρυφό», αντί για «χαμένο», διότι κατά τη συγγραφή του από τον Χίτλερ, στους δεκατρείς μήνες της παραμονής του στη φυλακή, μόνο ο Ρούντολφ Ες φαίνεται να γνώριζε την ύπαρξή του. Ο Χίτλερ προφανώς δεν θέλησε να αποκαλύψει τη συγγραφή του ημερολογίου στους συγκρατούμενους του. Ωστόσο, πολύ αργότερα, σε συζητήσεις με στενούς του συνεργάτες, αναφέρθηκε επανειλημμένως σε αυτό.

Αν μου ζητούσαν να δώσω έναν τίτλο στο υβριδικό είδος που προέκυψε στην πορεία, θα μπορούσα να το ονομάσω «μυθοπλαστικό ντοκουμέντο». Επέλεξα το ημερολογιακό είδος και την πρωτοπρόσωπη γραφή, θέλοντας να προσδώσω μεγαλύτερη ενάργεια στη φαντασιακή αναπαράσταση αυτού του επιτήδειου μνηστήρα της εξουσίας, που κατόρθωσε να την κατακτήσει, να την επεκτείνει και να την επιβάλει όχι μόνο στα πλήθη, τα οποία κατάφερνε να διεγείρει με τη δημαγωγία του, αλλά και σε ανθρώπους πολύ πιο ευφυείς και ικανούς από τον ίδιο, όπως για παράδειγμα, τον Μάρτιν Χάιντεγκερ και τον Καρλ Σμιτ. Προσπάθησα να κατανοήσω την ιδιόμορφη προσωπικότητά του, έχοντας πάντα κατά νου τις στρεβλώσεις που είχαν παρεισφρύσει σε πολλά μεταπολεμικά απομνημονεύματα ναζιστών και στις διάφορες, αναπόφευκτα υποκειμενικές, ανεκδοτολογικές αναφορές στο πρόσωπό του από άτομα του περιβάλλοντός του. Βασισμένος σε έγκυρες πηγές, επεδίωξα να ανασυστήσω τον χαρακτήρα του, τις εμμονές του, τις φοβίες του, τα πάθη του, τα μίση του,

τα συμπλέγματά του, τις προκαταλήψεις του και, φυσικά, τις ιδέες του.

Ωστόσο, οι ιδέες του Χίτλερ είναι επί της ουσίας κοινότοπες· στερούνται πρωτοτυπίας. Ο ίδιος είναι προϊόν μιας συγκεκριμένης εποχής και μιας συγκεκριμένης χώρας. Η Γερμανία του καιρού του ούτε ισχυρή παράδοση στον κοινοβουλευτισμό είχε, όπως η Βρετανία, ούτε είχε επιλύσει το μείζον πρόβλημα της «θέσης» της στην Ευρώπη. Ενοποιήθηκε αργά, όταν στον υπόλοιπο κόσμο κυριαρχούσαν η Βρετανία, η Γαλλία και η Αμερική. Η αγωνία της να υπάρξει και να μεγαλουργήσει ευνοούσε τη λύση της επέκτασής της στην Κεντρική Ευρώπη, της κατάληψης όμορων εδαφών. Το είχε επιχειρήσει το 1914 και είχε αποτύχει. Το ξαναπροσπάθησε ο Χίτλερ το 1939, θέτοντας σε εφαρμογή την ιδέα του περί αναζήτησης «ζωτικού χώρου» προς Ανατολάς, η οποία επίσης δεν ήταν καινοφανής.

Ασφαλώς, πολλοί ηγέτες στην Ιστορία δεν είχαν πρωτότυπη σκέψη. Αυτό που κυρίως τους διέκρινε ήταν η δίψα για εξουσία και η ακλόνητη πίστη στον εαυτό τους και στην αποστολή τους. Ο Χίτλερ, ωστόσο, επέμενε να θεωρεί τον εαυτό του σοβαρό πολιτικό στοχαστή, όταν στην πραγματικότητα, όσα παρουσίαζε ως «σκέψεις» και «αναλύσεις» του δεν ήταν παρά οι κοινότοπες, επηρμένες ιδέες ενός φαντασιόκωπου αρχομανούς, που δεν διέφεραν και πολύ από εκείνες που διατύπωναν διάφοροι αργόσχολοι εθνικιστές, ανάμεσα σε καπνούς από τσιγάρα και αναθυμιάσεις από αλκοόλ, στα καφενεία του Μονάχου, του Βερολίνου, της Βιέννης. Έτρεφε τυφλό μίσος για τους Εβραίους, τους κομμουνιστές, τους Ρώσους, και γενικό-

τερα τους Σλάβους. Απέναντι στην Αγγλία και στην Αμερική αισθανόταν μειονεκτικά και ο σεβασμός του μεταστρεφόταν εύκολα σε φθόνο. Τον ενδιέφερε τα μέγιστα ο ρόλος του ηγέτη, η χειραγώγηση των μαζών, η προπαγάνδα, η φυσιογνωμία του κόμματός του σε σχέση με τα άλλα δεξιά κόμματα της Γερμανίας, καθώς και η στάση συγκεκριμένων συνοδοιπόρων του απέναντι στις ηγετικές φιλοδοξίες του. Και πάνω απ' όλα, η «αναγέννηση» της Γερμανίας και η θέση της στη νέα Ευρώπη που θα διαμόρφωνε ο ίδιος. Και όλα αυτά, βέβαια, καρυκευμένα με γενναίες δόσεις συνωμοσιολογίας, δοξασίες και θεωρίες περί «καθαρότητας του αίματος και της φυλής» και επιστημονικοφανείς απόψεις περί ευγονικής. Κάπου εκεί, αναπόφευκτα, εμπλέκονταν οι προσωπικές του αντιλήψεις περί των φύλων: η αποστροφή προς τις γυναίκες —με εξαίρεση τη μητέρα του, και ελάχιστες ακόμη, τις οποίες προίκιζε φαντασιακά με μητρικά χαρακτηριστικά—, ο θαυμασμός, με ευδιάκριτο φιλομόφυλο πρόσημο, προς τους άνδρες, ειδικά τους αθλητικούς και τους καλοφτιαγμένους.

Θεωρώ ότι σήμερα, που μια νέα βαρβαρότητα κυριαρχεί σε όλο τον πλανήτη, που ο εθνικισμός αναζωπυρώνεται επικίνδυνα, ο ρατσισμός εξαπλώνεται, η χειραγώγηση των μαζών επιτυγχάνεται με όλα τα μέσα και το ευρωπαϊκό οικοδόμημα απειλείται με κατάρρευση, μια εκ νέου προσέγγιση του Χίτλερ και του ναζισμού είναι χρήσιμη και αναγκαία. Σκοπός του βιβλίου αυτού δεν είναι να προσωποποιήσει την ιστορική διαδικασία, ή να δώσει υπερβολική έμφαση στον ρόλο που παίζει το άτομο στη διαμόρφωση και στον καθορισμό των γεγονότων. Βασική επιδίωξή του είναι να αναδείξει τη διαδρομή μέσα από την

οποία ένας πνευματικά ρηχός και συναισθηματικά ανά-
πηρος πρώην δεκανέας, χωρίς «κανέναν δεσμό έξω από
το ίδιο του το Εγώ», όπως έγραψε ο Σεμπάστιαν Χάφνερ,
επένδυσε την αδηφάγο εγωμανία του στην εξουσία και
κατάφερε να αφήσει ανεξίτηλη την αιμοσταγή σφραγίδα
του στον αιώνα που πέρασε.

© Print Collector / Getty Images / Ideal Image

Ο Χίτλερ διαβάζει εφημερίδα στο κελί του.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ποίηση και ιστορία

Η ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΑ, όρος πολύ ταιριαστός στο εγχείρημα του Χάρη Βλαβιανού με τίτλο *Το κρυφό ημερολόγιο του Χίτλερ*, φέρνει ξανά στην επιφάνεια ένα παλιό πρόβλημα, που έχει ταλανίσει ιστορικούς, φιλοσόφους, μα και λογοτέχνες.

Ο Αριστοτέλης γράφει στην *Ποιητική* του ότι η Ποίηση είναι ανώτερη από την Ιστορία και αυτό γιατί η τελευταία ενδιαφέρεται για τα καθ' έκαστον, ενώ η πρώτη για τα καθόλου. Με διαφορετικά λόγια, η Ποίηση είναι ο εκφραστής του γενικού, η Ιστορία του ειδικού. Άποψη που ασφαλώς δεν θα χαροποιούσε τους σημερινούς ιστορικούς, και δικαίως, βέβαια, κάποιοι εξ αυτών θα έσπευδαν να θέσουν το ζήτημα του τι εννοούσε ο Αριστοτέλης με τις έννοιες Ποίηση και Ιστορία.

Αν τώρα περίμενε κανείς σαφή διαφοροποίηση ανάμεσα στους δύο όρους και μάλιστα στην προ του Αριστοτέλη εποχή, τότε θα απογοητευόταν οικτρά. Ο Θουκυδίδης, στον οποίο συχνά αποδίδεται —ας μην το λησμονούμε— η πατρότητα της Ιστορίας, θεωρούσε τα ομηρικά έπη, δηλαδή την Ποίηση, ως πηγή και μάλιστα σημαντική για το έργο του, ενώ δεν δίσταζε να συγκρίνει τον Τρωικό με τον Πελοποννησιακό πόλεμο. Αργότερα βεβαίως, στην κλασική εποχή, το Έπος και η Ιστορία είναι απολύτως διακριτά είδη, αλλά μόνο για τα σύγχρονα γεγονότα.

Τα ίδια προβλήματα στη σχέση Ιστορίας και Ποίησης εμφανίζονται όμως και στους νεότερους χρόνους: η σύγ-

χρονη λογοτεχνία με τη μορφή του μυθιστορήματος και η σύγχρονη ιστορία γεννήθηκαν και μεγάλωσαν, θα τολμούσε να πει κανείς ωρίμασαν, μαζί. Επομένως ο 19ος αιώνας, που είναι ασφαλώς ο αιώνας της Ιστορίας, όπως και ο αιώνας του μυθιστορήματος, είδε να επιβάλλεται μια διπλή πραγματικότητα: εκείνη της Ιστορίας που συλλαμβάνεται ως μία διαδικασία, με τον χρόνο να αποκτά πρωταγωνιστικό ρόλο και να βιώνεται στη λογική της συνεχούς επιτάχυνσης, και εκείνη του μυθιστορήματος που καλείται να μιλήσει για τον νέο αυτό χρόνο.

Δεν είναι λοιπόν παράδοξο το ότι ένας μεγάλος ιστορικός και μελετητής της ελληνορωμαϊκής αρχαιότητας, ο Πωλ Βεν, εκτιμά πως η Ιστορία δεν είναι τίποτε περισσότερο από ένα «αληθινό μυθιστόρημα», σε αντίθεση, θα μπορούσε εύλογα να προσθέσει κανείς, με το μυθιστόρημα, που είναι μια «αναληθής ιστορία».

Ανάμεσα στα δύο είδη υφίσταται βεβαίως μία σημαντική διαφορά: Η Ιστορία δεν ενδιαφέρεται να είναι θελκτική ως αφήγηση. Επιτελεί το έργο της ακόμη και αν ο συγγραφέας είναι εξαιρετικά βαρετός. Με διαφορετικά λόγια, ο ιστορικός δεν ενδιαφέρεται για την ομορφιά ή για την αισθητική, παρά μόνο δευτερευόντως: Η Ιστορία είναι, και πρέπει να είναι, αφήγηση αληθινών γεγονότων. Από την άποψη αυτή, ένα συμβάν θα πρέπει να εκπληρώνει μία θεμελιώδη προϋπόθεση για να μπορεί να ενταχθεί στην ιστορική αφήγηση: να έχει πραγματικά συμβεί. Ακόμη και στις πιο ριζοσπαστικές σημερινές εκδοχές της, η Ιστορία είναι μια αφήγηση αληθινών και όχι αληθοφανών γεγονότων, όπως συμβαίνει με το μυθιστόρημα.

Το μυθιστόρημα, λοιπόν, ως αφήγημα ενδεχομένως να

εμπεριέχει στοιχεία γνώσης που δεν έχουν ένα ακριβές αντίκρισμα στην πραγματικότητα. Τα συμβάντα που περιγράφονται μπορεί να μην έχουν συμβεί. Ωστόσο το μυθιστόρημα μπορεί να έχει, και συχνά είχε, μεγαλύτερη επαφή με την πραγματικότητα απ' ό,τι η Ιστορία, αφού ανταποκρίνεται σε διαστάσεις συναισθηματικές που αφορούν το καλό και το κακό, το δίκαιο και το άδικο. Επομένως, στον βαθμό που η σύγχρονη Ιστορία δεν αρκείται στις εξηγήσεις, αλλά την ενδιαφέρει να κατανοήσει, τότε δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αγνοήσει το μυθιστόρημα, τον μύθο γενικότερα.

Το έργο του Ισαάκ Μπάμπελ αποτελεί ένα καλό παράδειγμα για να γίνει κατανοητή η σημασία του μυθιστορήματος για τη γνώση. Ο Μπάμπελ, πολύ γνωστός Σοβιετικός συγγραφέας, στο περίφημο έργο του *Το κόκκινο ιππικό*, μεταφέρει τις εμπειρίες του από το πολωνικό μέτωπο, όπου ως πολεμικός ανταποκριτής ήταν διαπιστευμένος το 1920 στο Α' Σώμα του Κόκκινου Ιππικού. Στα γραπτά του δεν σέβεται καθόλου τα γεγονότα: συγχέει ημερομηνίες, αλλάζει ονόματα, παραποιεί τοποθεσίες και γεγονότα και όλα αυτά σκόπιμα, προκειμένου να γεννήσει τις εντυπώσεις που θέλει. Για το έργο του αυτό χρησιμοποιήθηκε ο όρος της «γεγονοτολογικής μυθοπλασίας». Όπως όμως έχει ειπωθεί, ο Μπάμπελ «είχε βαλθεί να κάνει μία φιλολογική κοπτοραπτική, η οποία σε μερικά σημεία μοιάζει πιο πολύ με "Ιστορία" και από την ίδια την Ιστορία». Προσέφερε δηλαδή κατανόηση των πολέμων πολύ πιο τελεσφόρα από εκείνη που θα προσέφερε ένας ιστορικός.

Αυτές οι παρατηρήσεις, σύντομες αλλά ελπίζω κατατοπιστικές, μας φέρνουν άμεσα στην καρδιά του θέματός

μας, στο *Κρυφό ημερολόγιο του Χίτλερ* του Χάρη Βλαβιανού.

Η απόφαση του Βλαβιανού να γράψει το συγκεκριμένο βιβλίο μπορεί να γίνει κατανοητή, αν λάβουμε υπόψη μας ότι το έργο του αναπτύσσεται γύρω από δύο άξονες. Ο πρώτος είναι η Ιστορία, την οποία σπούδασε στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, όπου και υποστήριξε τη διδακτορική διατριβή του. Σήμερα διδάσκει Ιστορία ως καθηγητής στο Αμερικανικό Κολέγιο Ελλάδος, γεγονός που από μόνο του αρκεί για να υπογραμμίσει τη σημασία της για τη ζωή του.

Ο δεύτερος άξονας είναι λιγότερο πεζός, καθώς είναι αποσυνδεδεμένος από τις έγνοιες της καθημερινότητας. Η Ποίηση έρχεται για να προσφέρει στον Βλαβιανό το κατάλληλο θεωρείο, αλλά και τις αναγκαίες διόπτρες για να βλέπει τον κόσμο και να τον κατανοεί. Διότι ο Βλαβιανός είναι πριν από οτιδήποτε άλλο ποιητής.

Οι δύο αυτοί άξονες, γύρω από τους οποίους περιστρέφεται η ζωή του συγγραφέα, κατέστησαν μοιραία τη συγγραφή ενός βιβλίου όπως *Το κρυφό ημερολόγιο*. Ενός έργου, δηλαδή, που συνδυάζει την ιστορική τεκμηρίωση με τη μυθοπλασία και δεν θα μπορούσε φυσικά να γραφτεί παρά μόνο από κάποιον ο οποίος θα ήταν σε θέση να επιδείξει μεγάλες ικανότητες και στους δύο τομείς, και στην Ιστορία, δηλαδή, και στη λογοτεχνία.

Το *Κρυφό ημερολόγιο του Χίτλερ* δεν είναι ένα αληθινό μυθιστόρημα, αλλά μάλλον είναι μια «αναληθής ιστορία», μια μυθιστορία. Αν μάλιστα κάποιος θελήσει να είναι σχολαστικά ακριβής στον ορισμό του συγκεκριμένου είδους, πρέπει να κάνει λόγο για μυθοπλαστικό ντοκουμέντο. Ο Βλαβιανός δημιουργεί με βάση πραγματικά δεδομένα έναν

φανταστικό Χίτλερ, που αγωνιζόταν μέσα στη φυλακή να σταθεί ξανά στα πόδια του μετά το αποτυχημένο «Πραξικόπημα της Μπιραρίας», όπως έχει μείνει γνωστό, και παραπέρα να συγκροτήσει τον εαυτό του με έναν τρόπο που θα του επέτρεπε να εκπληρώσει το πεπρωμένο του, ή ό,τι ο ίδιος θεωρούσε ως τέτοιο. Ο Χίτλερ του Βλαδισλάβου είναι ένα πραγματικό πρόσωπο που ζει χωρίς τις δεσμεύσεις της «αλήθειας».

Τα δεδομένα με βάση τα οποία αναπτύσσει την αφήγησή του ο συγγραφέας είναι απολύτως ακριβή: Στις 8 Νοεμβρίου 1923, ο Αδόλφος Χίτλερ ηγείται ενός πραξικοπήματος του κόμματος του οποίου ήταν αρχηγός, και μάλιστα με απόλυτες εξουσίες, του Εθνικού Σοσιαλιστικού Γερμανικού Εργατικού Κόμματος.

Το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα ιδρύθηκε σε μια ταβέρνα του Μονάχου στις 5 Ιανουαρίου 1919 από τον εφευρετή Αντόν Ντρέξλερ και τον δημοσιογράφο Καρλ Χάρρερ. Αρχικά, η επωνυμία του ήταν Γερμανικό Εργατικό Κόμμα και δεν ήταν παρά μία από τις πολλές ριζοσπαστικές οργανώσεις της Δεξιάς που δρούσαν την εποχή εκείνη στη γερμανική πολιτική σκηνή. Ειδικά δε το Μόναχο της περιόδου αμέσως μετά τον Πόλεμο προσφερόταν για δραστηριότητες ακραίων πολιτικών οργανώσεων.

Ο Αδόλφος Χίτλερ συνάντησε το κόμμα αυτό στα τέλη του καλοκαιριού του 1919, όταν, ως απόστρατος δεκανέας, με εντολή της Reichswehr, του γερμανικού στρατού δηλαδή, άρχισε να το κατασκοπεύει. Γρήγορα εγγολώθηκε τους στόχους του, προσχώρησε σε αυτό και έγινε υπεύθυνος προπαγάνδας.

Στις 24 Φεβρουαρίου 1920 πραγματοποιήθηκε στην

πρωτεύουσα της Βαυαρίας η συγκέντρωση του Εθνικο-σοσιαλιστικού Γερμανικού Εργατικού Κόμματος, όπως είχε πλέον μετονομαστεί, στην μπιραρία Χόφμπροϋχάους. Μπροστά σε δύο χιλιάδες άτομα, ο Χίτλερ έκανε την πρώτη δημόσια εμφάνισή του, δηλώνοντας ταπεινά ότι δεν ήταν τίποτε περισσότερο από ένας απλός «τυμπανιστής» του κόμματος. Συνάμα στην εκδήλωση αυτή παρουσιάστηκαν και έγιναν ενθουσιωδώς αποδεκτά τα «25 Σημεία του Προγράμματος του Κόμματος».

Στα τέλη του 1920, εξάλλου, το κόμμα, με τη βοήθεια του στρατού αλλά και ιδιωτών υποστηρικτών του, έκανε ένα μεγάλο βήμα στην πολιτική παρουσία του, αποκτώντας την εφημερίδα *Völkischer Beobachter*, την οποία κατέστησε επίσημο όργανό του. Από τον Φεβρουάριο του 1923, μάλιστα, η εφημερίδα κυκλοφορούσε σε καθημερινή βάση.

Σύντομα, ο Χίτλερ κατάφερε να υποσκελίσει τους ανταγωνιστές του για την ηγεσία των Ναζί. Τον Ιούλιο του 1921, σε μια ειδική συγκέντρωση του κόμματος, ο Αδόλφος Χίτλερ εξελέγη πρόεδρος του με απόλυτες εξουσίες. Ο Φύρερ ήταν πλέον πραγματικότητα, έστω και στην ακόμη περιορισμένη κομματική κλίμακα.

Όταν ο Χίτλερ ανέλαβε το κόμμα, η Βαυαρία και ειδικότερα το Μόναχο διένυαν μια πολύ ταραγμένη περίοδο της ιστορίας τους. Ήδη μετά τον πόλεμο, η κατάρρευση της Βιλχελμινιανής μοναρχίας και η επανάσταση του Νοεμβρίου του 1918 είχαν αφήσει ανεξίτηλα αποτυπώματα στην ψυχολογία των ηγετικών ομάδων της Βαυαρίας. Ήταν πολύ δύσκολο να κατανοηθεί η βιαιότητά τους αλλά και να ανιχνευτούν οι στόχοι τους.

Ο σοσιαλδημοκράτης Κουρτ Άισνερ πρωτοστάτησε

στα γεγονότα αυτά. Τον Νοέμβριο του 1918, αμέσως μετά την αποφυλάκισή του, οργάνωσε μια επανάσταση που ανέτρεψε τη μοναρχία στη Βαυαρία, την ανακήρυξε ελεύθερο κράτος και Δημοκρατία και ο ίδιος έγινε ο πρώτος πρωθυπουργός της. Η στάση του, ωστόσο, δεν ήταν τέτοια ώστε να κερδίσει συμπάθειες, ενώ και οι κυβερνητικές επιδόσεις του ήταν τραγικές.

Έτσι, ο Άισνερ αποτελούσε το ιδανικό πρόσωπο πάνω στο οποίο μπορούσε να εκβρασθεί η απελπισία αλλά και η εχθρότητα του πληθυσμού του Μονάχου: Εβραίος διανοούμενος από το Βερολίνο, δεν ήταν σε θέση να εξασφαλίσει μέσω της κυβέρνησής του την τάξη και τον νόμο, ενώ και οι απόψεις του για τον πόλεμο ήταν εξαιρετικά αρνητικές για τη δημοτικότητά του. Οι καταγγελίες του σε βάρος των μετριοπαθών σοσιαλιστών, επειδή αρνούνταν να αναγνωρίσουν την ευθύνη της Γερμανίας στο ξέσπασμα του πολέμου, αλλά και η δημόσια διατυπωμένη άποψή του ότι ο πόλεμος οφειλόταν σε μία μικρή ομάδα «παράφρονων Πρώσων στρατιωτικών» που υποστηρίζονταν από βιομήχανους, καπιταλιστές, ευγενείς και πολιτικούς, επέτειναν το κλίμα εχθρότητας σε βάρος του.

Στις εκλογές που έγιναν τον Ιανουάριο του 1919, οι Ανεξάρτητοι Σοσιαλδημοκράτες του Άισνερ ηττήθηκαν κατά κράτος. Καθώς μετέβαινε στο Κοινοβούλιο για να υποβάλει την παραίτησή του, στις 21 Φεβρουαρίου 1919, ο Άισνερ δολοφονήθηκε από έναν Γερμανό εθνικιστή. Οι αναταραχές που ακολούθησαν οδήγησαν τελικά στην εγκαθίδρυση μιας βραχύβιας Δημοκρατίας Συμβουλίων (Räterepublik), η οποία ανατράπηκε με πολύ βίαιο τρόπο, δύο μήνες αργότερα, από τον στρατό.

Η ανατροπή αυτή οδήγησε στην επικράτηση της Δεξιάς στη Βαυαρία, με τον Πρωθυπουργό Γκούσταβ φον Καρ να στρέφεται σε όλο και πιο ακραίες θέσεις: υποστηριζόμενος από ομάδες πολιτοφυλακής, αλλά και άλλες δεξιές ομάδες, ενώσεις βετεράνων και οργανώσεις αξιωματικών, ο Καρ εξέφραζε με το πρόγραμμά του όλες τις εθνικιστικές αντιλήψεις της εποχής και τα αντιδημοκρατικά αισθήματα που κυριαρχούσαν. Το Μόναχο επεδίωκε πλέον να αντισταθεί στην ηγεμονία της Πρωσίας αλλά και στον μπολσεβικισμό. Οι ρυθμίσεις, εξάλλου, της Συνθήκης των Βερσαλλιών, που θεωρήθηκαν τόσο ταπεινωτικές για τη Γερμανία, ενίσχυαν αυτό το κλίμα.

Ο Καρ υποχρεώθηκε να παραιτηθεί τον Σεπτέμβριο του 1921, όταν η γερμανική κυβέρνηση πέρασε ένα διάταγμα για την προστασία της Δημοκρατίας. Επανήλθε, όμως, στην εξουσία τον Σεπτέμβριο του 1923, όταν ο πρωθυπουργός της Βαυαρίας φον Κνίλλινγκ κήρυξε στρατιωτικό νόμο προκειμένου να αντιμετωπίσει το κύμα βίας και αναταραχής που είχε ξεσπάσει στο μεταξύ. Ορίστηκε, λοιπόν, Γενικός Επίτροπος του Κράτους, με δικτατορικές εξουσίες, από κοινού δε με τον αρχηγό της Αστυνομίας Χανς Ρίττερ φον Ζάισσερ και τον στρατηγό Όττο φον Λόσσοφ, διοικητή του Στρατού, δημιούργησαν μια τριανδρία για να διοικήσει τη Βαυαρία. Στις προθέσεις τους, ωστόσο, ήταν να κάνουν πραξικόπημα και να οδηγήσουν τη Βαυαρία στην ανεξαρτητοποίηση από τη Γερμανία.

Ο Χίτλερ και το κόμμα του παρακολουθούσαν στενά τις εξελίξεις και έδειχναν να προσαρμόζονται σε αυτές. Το 1921, το τμήμα εκείνο του κόμματος που είχε αναλάβει

την ασφάλεια των συγκεντρώσεων συγκροτήθηκε με όρους παραστρατιωτικής οργάνωσης. Το 1923, εξάλλου, οργανώθηκε και το πρώτο συνέδριο του κόμματος, στο οποίο συμμετείχαν είκοσι χιλιάδες μέλη του.

Το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα, επομένως, δεν ήταν πια πολιτικό περιθώριο, χωρίς να είναι και μεγάλο, αλλά και δεν πρόσθευε μια πολιτική που θα εφαρμοζόταν μέσω της κοινοβουλευτικής οδού. Το αντίθετο μάλιστα: Όπως όλα τα κινήματα αυτής της κατηγορίας, δηλαδή της ριζοσπαστικής δεξιάς, έτσι και το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα επεδίωκε την κατάληψη της εξουσίας με τη βία. Η πορεία προς τη Ρώμη και η κατάληψη της εξουσίας στην Ιταλία από τους φασίστες του Μπενίτο Μουσσολί-νι έδειχναν τον δρόμο στους Γερμανούς, αλλά και σε άλλους, ομοϊδεάτες τους.

Το 1923 ήταν πολύ δύσκολη χρονιά για τη Δημοκρατία της Βαϊμάρης. Η γερμανική κυβέρνηση πήρε αναγκαστικά την απόφαση να διακόψει την πολιτική της παθητικής αντίστασης που είχε υιοθετήσει μετά την κατάληψη της Ρηνανίας από τα γαλλικά και βελγικά στρατεύματα. Η απόφαση αυτή θεωρήθηκε μεγάλη πολιτική αποτυχία, αλλά είναι αμφίβολο κατά πόσον ήταν δυνατόν να γίνει κάτι διαφορετικό. Ο υπερπληθωρισμός στη Γερμανία την εποχή εκείνη είχε παραλύσει κάθε οικονομική δραστηριότητα και καθιστούσε την επιβίωση μεγάλου αριθμού Γερμανών επισφαλή, ενώ τα μεσαία στρώματα αποσυντίθεντο. Ταυτοχρόνως, το Βερολίνο κήρυξε καθεστώς έκτακτης ανάγκης εναντίον της ανυπάκουης και αντιδραστικής κυβέρνησης του Μονάχου.

Όλα, λοιπόν, συνέκλιναν προς την κατεύθυνση ενός

πραξικοπήματος εναντίον της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης. Η παρουσία, άλλωστε, στο Μόναχο του στρατηγού Έριχ Λούντεντορφ, ο οποίος είχε εγκατασταθεί στην πόλη λίγο καιρό πριν και είχε ταχθεί με το μέρος των εθνικιστικών κινημάτων, ενίσχυε το κλίμα αυτό, καθώς ο ίδιος θεωρούνταν το ίνδαλμα κάθε Γερμανού ριζοσπάστη πατριώτη. Πάντως, ο Γενικός Επίτροπος Καρ φαίνεται πως είχε εδώ το πλεονέκτημα.

Την ίδια στιγμή ο Χίτλερ αντιλαμβανόταν ότι θα έπρεπε να πάρει πρωτοβουλίες, γιατί υπήρχε κίνδυνος να επικρατήσουν οι ανταγωνιστές του στην άκρα δεξιά και ειδικότερα στο Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα. Έτσι, ως ηγέτης του Γερμανικού Αγωνιστικού Συνδέσμου, που συσπείρωνε διάφορες εθνικιστικές ομάδες του Μονάχου και στον οποίο η παραστρατιωτική οργάνωση των Εθνικοσοσιαλιστών έπαιζε το ρόλο της δύναμης κρούσης, ο Χίτλερ προγραμματίσε «εθνική εξέγερση» για τις 8 Νοεμβρίου του 1923. Υπάρχει και μια ειρωνεία εδώ: Η εξέγερση προγραμματίστηκε ακριβώς πέντε χρόνια μετά την επανάσταση του Άισνερ.

Η «εξέγερση» αυτή έμεινε γνωστή ως «Πραξικόπημα της Μπιραρίας». Στις 8 Νοεμβρίου 1923, στη μεγάλη μπιραρία του Μονάχου Μπύργκερμπροϋκέλλερ επρόκειτο να γίνει συγκέντρωση τριών χιλιάδων διακεκριμένων κατοίκων του Μονάχου, στους οποίους θα μιλούσε ο Καρ και άλλοι εξέχοντες κυβερνητικοί παράγοντες. Τα μέλη της παραστρατιωτικής οργάνωσης του κόμματος, υπό την ηγεσία του Γκαίρινγκ, περικύκλωσαν την μπιραρία και ο Χίτλερ με τη συνοδεία του εισέβαλαν σε αυτήν. Ο πρωθυπουργός Καρ παραχώρησε το βήμα στον Χίτλερ,

ο οποίος ανήγγειλε την κατάργηση των κυβερνήσεων της Βαυαρίας και της Γερμανίας και τον σχηματισμό προσωρινής επαναστατικής κυβέρνησης. Το σχέδιο των Εθνικοσοσιαλιστών προέβλεπε τον έλεγχο του Στρατού και της Αστυνομίας και στη συνέχεια πορεία προς το Βερολίνο, προκειμένου να καταλάβουν την εξουσία σε όλη τη Γερμανία.

Ωστόσο, η οργάνωση του πραξικοπήματος ήταν ελλιπής. Καθώς το ραδιόφωνο και ο τηλεγράφος παρέμειναν στον έλεγχο της κυβέρνησης, πολύ σύντομα το Βερολίνο πληροφορήθηκε για το πραξικόπημα και έδωσε εντολή να κατασταλεί αμέσως. Η αποτυχία προσεταιρισμού της Reichswehr και της Αστυνομίας έκανε τα πράγματα ακόμη πιο δύσκολα για τα μέλη του Γερμανικού Αγωνιστικού Συνδέσμου. Εξάλλου, η ελπίδα τους να περιλάβουν την τριανδρία στην κυβέρνησή τους δεν ευοδώθηκε, καθώς και μεν υπό την απειλή βίας υποχώρησαν αρχικά και δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην κυβέρνηση που ήθελε να δημιουργήσει ο Χίτλερ, στη συνέχεια, όμως, διέφυγαν και προετοίμασαν την αντιμετώπιση του πραξικοπήματος.

Έτσι, όταν την επομένη οι οπαδοί του Γερμανικού Αγωνιστικού Συνδέσμου παρήλασαν στους δρόμους του Μονάχου, με αφετηρία την μπιραρία και προορισμό το βαυαρικό υπουργείο Πολέμου, προκειμένου να ρίξουν την κυβέρνηση, βρέθηκαν αντιμέτωποι με την Αστυνομία, η οποία τους χτύπησε. Ο Χίτλερ κινδύνευσε να σκοτωθεί, αλλά τελικά τραυματίστηκε ελαφρά, από πτώση στο έδαφος, και προσπάθησε να διαφύγει με αυτοκίνητο στο οποίο επέβαιναν στελέχη του κόμματος. Η ενέργειά του αυτή είχε ως αποτέλεσμα να αποδιοργανώσει τους οπαδούς

του και να τους παρασύρει στη φυγή, παρά το ότι υπερ-τερούσαν αριθμητικά των ανδρών της Αστυνομίας. Αργότερα κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια να δικαιολογήσει την εγκατάλειψη της θέσης του, τη στιγμή που ο Λούντεντορφ και ο υπασπιστής του συνέχισαν την πορεία εναντίον της Αστυνομίας.

Ο Χίτλερ συνελήφθη στις 12 Νοεμβρίου 1923 και τον Μάρτιο του 1924 παραπέμφθηκε σε δίκη μαζί με τους άλλους πραξικοπηματίες. Αν και το πραξικόπημα είχε αποτύχει, ο Χίτλερ είχε ήδη καταφέρει να κερδίσει για πρώτη φορά τα πρωτοσέλιδα στον γερμανικό Τύπο. Η επιρροή του αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της δίκης, την οποία εκμεταλλεύτηκε με την ανοχή των δικαστών για να εμφανιστεί ως εθνικός ήρωας. Όπως έχει ειπωθεί, κατά παράβαση της δικονομίας, το δικαστήριο του έδωσε απεριόριστο χρόνο για να παρουσιάσει τις πολιτικές απόψεις του, ενώ η δίκη εξελίχθηκε με τρόπο που θύμιζε συνέδριο του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος.

Ο Χίτλερ καταδικάστηκε σε πέντε χρόνια φυλάκιση, ενώ άλλοι συγκατηγορούμενοί του, περιλαμβανομένου και του Λούντεντορφ, αθωώθηκαν. Στη φυλακή παρέμεινε μετά την καταδίκη του μόνο εννέα μήνες, στη διάρκεια των οποίων υπαγόρευσε τον πρώτο τόμο του *Mein Kampf*, που αποτέλεσε το προγραμματικό κείμενο του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος, το οποίο ανασυγκρότησε ο ίδιος λίγο μετά την αποφυλάκισή του, το 1925. Επειδή, μάλιστα, ο πρόεδρος του δικαστηρίου έκρινε ότι ο Χίτλερ είχε έντιμα κίνητρα και είχε παραπλανηθεί, επέτρεψε τη φυλάκισή του στο Λάντσμπεργκ, σε μια φυλακή, δηλαδή, όπου οι συνθήκες κράτησης ήταν ήπιες, τα κελιά άνετα

και δεν υπήρχε καταναγκαστική εργασία, ενώ οι επισκέψεις ήταν σχεδόν ελεύθερες.

Όλο αυτό το γεγονοτολογικό περιβάλλον διαπερνά κάθε σελίδα του κειμένου του Χάρη Βλαβιανού, αποτελεί το θεμέλιο πάνω στο οποίο χτίζεται η αφήγηση —στη συγκεκριμένη περίπτωση οι ημερολογιακές καταγραφές του Χίτλερ— και εντέλει την προϋπόθεση για να υλοποιηθεί ο στόχος του συγγραφέα, δηλαδή η κατανόηση της προσωπικότητας του Χίτλερ. Εδώ έχουμε να κάνουμε κυριολεκτικά με μια αφήγηση που θα μπορούσε να ήταν έτσι, δηλαδή μυθιστορία, μυθιστόρημα. Ή, για να επανέλθω στον όρο που χρησιμοποίησα προηγουμένως και να ακριβολογήσω, πρόκειται για ένα μυθοπλαστικό ντοκουμέντο. Ο Βλαβιανός μάς δίνει ένα συναρπαστικό κείμενο, ανταποκρινόμενος στις απαιτήσεις της τέχνης του ποιητή. Ταυτόχρονα, μας παρέχει όλα εκείνα τα στοιχεία για να κατανοήσουμε τη σκέψη του Χίτλερ, την προσωπικότητά του. Εδώ, μιλάει ο ιστορικός.

Επανέρχεται λοιπόν το πρόβλημα της διαφοράς μεταξύ των δύο ειδών, της Ποίησης και της Ιστορίας. Η απόννηση στο σχετικό ερώτημα είναι πονηρή: είναι αντίστοιχη της διαφοράς μεταξύ αλήθειας και πραγματικότητας. Τι σημαίνει πάλι αυτό; Μεταφέρω τη διατύπωση ενός ιστορικού: Η πραγματικότητα αποτελείται από το τι έγινε και από το πώς θα μπορούσε να είναι αυτό που έγινε. Η αλήθεια αφορά μόνο το τι έγινε. Η αφήγηση του Βλαβιανού, λοιπόν, είναι καθ' όλα πραγματική, όχι όμως και «αληθινή», στον βαθμό, τουλάχιστον, που κάποιες πηγές θα μπορούσαν να την επιβεβαιώσουν.

Έχει υποστηριχθεί, και όχι χωρίς λόγο, ότι αφού το

αληθινό, που αποτελεί την επιδίωξη του ιστορικού, είναι κάτι λιγότερο από το πραγματικό, η Ιστορία είναι μια ελλειμματική γνώση. Καθώς ο ιστορικός επιδιώκει την αλήθεια και όχι την πραγματικότητα, έχει απώλειες. Υπό την έννοια αυτή, το βιβλίο του Βλαβιανού καταφέρει να ξεπεράσει την ελλιπή γνώση που είναι η Ιστορία και να μας φέρει πιο κοντά στην πληρότητα της γνώσης που προσφέρει το μυθιστόρημα, στη συγκεκριμένη περίπτωση η μυθιστορία.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΩΣΤΗΣ

ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡ

Φυλακές Λάντσμπεργκ,
Νοέμβριος 1923 - Δεκέμβριος 1924

14 Νοεμβρίου 1923

Αποτύχαμε οικτρά. Τα καθάρματα ο Καρ¹, ο Ζάισσερ² και ο Λόσσοφ³ μάς πρόδωσαν. Ήθελαν να οργανώσουν το δικό τους κίνημα και να με βγάλουν από τη μέση. Είχαν αποφασίσει να ανακηρύξουν τη Βαυαρία ανεξάρτητο κράτος, να την αποσπάσουν από την υπόλοιπη Γερμανία και να δώσουν τον θρόνο στον Ρούπρεχτ! Αν αυτός ο βλάκας ο Λούντεντορφ⁴ δεν τους είχε αφήσει να φύγουν από το Μπύργκερμπροϊκέλλερ⁵, τώρα η εξουσία θα ήταν στα χέρια μας. Χάσαμε δεκαέξι άνδρες. Ήρωες όλοι τους! Έπεσαν για την αναγέννηση της Γερμανίας. Το όνομά τους πρέπει να χαραχτεί στη μνήμη κάθε γνήσιου πατριώτη.

Είμαι ένα τίποτα. Έπρεπε να είχα πεθάνει μαζί τους. Γιατί άφησα τον Σόυμπνερ-Ρίχτερ⁶ να με σπρώξει στο έδαφος, μόλις άρχισε να πυροβολεί η Αστυνομία; Να τον βλέπω να πέφτει αιμόφυρτος και εγώ ο άνανδρος να γλιτώνω! Και ο Λούντεντορφ όχι μόνο να μην το βάζει στα πόδια, αλλά με το κεφάλι ψηλά να κατευθύνεται προς το αντίπαλο στρατόπεδο, παρόλο που οι σφαίρες έπεφταν γύρω του βροχή. Γιατί δεν βρήκα το θάρρος να αυτοκτονήσω αργότερα, όταν αναζήτησα καταφύγιο στο σπίτι του Χάνφσταινγκλ⁷; Ακόμη δεν ξέρω γιατί άφησα τη Χελένε να μου πάρει το περιστρόφο από το χέρι. Οι εφημερίδες όλης της χώρας μάς χλευάζουν. Αποκαλούν την επανά-

στασή μας «γελοίο Πραξικόπημα της Μπιραρίας» και εμένα «πιόνι του Στρατηγού». Κάποιες μάλιστα έσπευσαν να δημοσιεύσουν τη νεκρολογία μου, λέγοντας πως «πολιτικά ο Χίτλερ είναι νεκρός». Όλα μπορώ να τα αντέξω, τον εξευτελισμό όμως όχι.

Πονάω φρικτά στον ώμο. Μήπως έχω σπάσει κάποιο κόκαλο; Δεν θέλω τίποτα. Μόνο λίγο νερό. Και να κλείσω τα μάτια — για πάντα αν γίνεται.

15 Νοεμβρίου 1923

Δεν κοιμήθηκα όλη νύχτα. Οι πόνοι είναι αφόρητοι. Δεν έχω βάλει μπουκιά στο στόμα μου. Ούτε πρόκειται. Καλύτερα να πεθάνω εδώ μέσα. Σαν ήρωας.

Χθες ήρθε στο κελί μου ένας ανακριτής, ονόματι Χανς Έχαρτ, να μου πάρει κατάθεση. Αρνήθηκα. Επί πέντε ώρες πάλευε να μου αποσπάσει λίγες λέξεις. Με συμβούλευσε να μιλήσω γιατί, όπως είπε, η σιωπή μου θα λειτουργούσε εις βάρος μου. Βλέποντας την κατάστασή μου, προσπάθησε να κάνει την ατμόσφαιρα κάπως πιο φιλική και έδωξε, σχεδόν αμέσως, τη δακτυλογράφο που τον συνόδευε. Μια αδιάφορη νεαρή κοπέλα με φράντζα, που με κοιτούσε εξεταστικά κάτω από τα γυαλιά της. Το μόνο που είπα στον ανακριτή ήταν πως θα μιλήσω μια και καλή στη δίκη και εκεί θα αποκαλύψω την αλήθεια ενώπιον όλου του γερμανικού λαού. Η γελοία τριανδρία —Καρ, Ζάισσερ, Λόσσοφ—, που τώρα εμφανίζεται ως εγγυήτρια της νομιμότητας, ήξερε για το πραξικόπημα μήνες προτού εκδηλωθεί. Μαζί είχαμε καταστρώσει όλο το σχέδιο, είχαν και οι τρεις συμφωνήσει να συμμετάσχουν — άσχετα αν πίσω από την πλάτη μου σχεδίαζαν το δικό τους και ήθελαν απλώς να με χρησιμοποιήσουν. Αν ο Λούντεντορφ δεν είχε φερθεί τόσο ηλίθια, τώρα πίσω από τα κάγκελα δεν θα καθόμουν εγώ, αλλά τα ανδρείκελα του Βερολίνου. Δεν

θα κρίνει τις πράξεις μου ένα δικαστήριο που θα στηθεί όπως όπως από τους υπηρέτες του συστήματος, αλλά η Ιστορία. Σε αυτήν και μόνο σε αυτήν θα λογοδοτήσω. Για «εσχάτη προδοσία» δεν κατηγορούμαι εγώ, αλλά όσοι διέπραξαν το έγκλημα του Νοεμβρίου του 1918, αυτοί που με σκυμμένο το κεφάλι παραδόθηκαν άνευ όρων. Ο λαός θα τους τιμωρήσει όπως τους πρέπει.

Ο Έχαρτ έφυγε δυσαρεστημένος, όμως πιστεύω πως εντέλει συμφώνησε μαζί μου. Το ένιωσα από τον εγκάρδιο τρόπο που μου έσφιξε το χέρι.